

Geheimhoudingsplicht van leraren

Zijn leraren gebonden aan een beroepsgeheim? Dat is een Goede Vraag (27/1/2014).¹ Het antwoord is neen. Hulpverleners zoals artsen of psychologen zijn gebonden aan een beroepsgeheim. De professionele hulpverlener is 'verplicht tot geheimhouding van hetgeen hem uit hoofde van de uitoefening van zijn beroep ter kennis komt, voor zover die gegevens van vertrouwelijke aard zijn. Onder deze verplichting valt ook [diens] professionele oordeel (...) over de betrokkene.'² Maar leraren worden niet tot de professionele hulpverleners gerekend. Mogen zij dan zomaar uit de school klappen? Nee, dat nou ook weer niet.

1. Arbeidsrechtelijk ambtsgeheim (devoir de discrétion, discretieplicht). Iemand die het leraarsambt bekleedt, is in principe gewoon een werknemer. Door hun dienstverband zijn leraren gebonden aan een *discretieplicht*. In de CAO voor werknemers in het voortgezet onderwijs is dat aldus verwoord: 'zowel de werkgever als de werknemer nemen met betrekking tot hetgeen in (of uit hoofde van) hun functie vertrouwelijk te hunner kennis is gekomen de nodige zorgvuldigheid en geheimhouding in acht.'³ Anders dan bij het beroepsgeheim gaat het hier niet om een absolute geheimhoudingsplicht. Van leraren wordt namelijk verwacht dat ze informatie naar collega's en schoolmanagement doorsluizen indien en voorzover de school deze informatie nodig heeft om haar zorgplicht jegens leerlingen na te komen en haar taken behoorlijk te vervullen.

Kenmerkend voor het *arbeidsrechtelijk ambtsgeheim (discretieplicht)* is dat de relatie tussen werknemer en werkgever centraal staat. De leraar wordt aangepakt als de werkgever van oordeel is dat de schoolbelangen door hem of haar geschaad worden. Bij het *beroepsgeheim* daarentegen, gaat het om de wettelijk beschermde relatie tussen professional en cliënt. Bij schending van het beroepsgeheim kan de benadeelde cliënt rechtstreeks bij de tuchtrechter aankloppen.

2. Professioneel statuut binnen de school. Met zo'n algemeen geformuleerde CAO-afspraken kun je nog alle kanten uit: wat is 'de nodige zorgvuldigheid en geheimhouding'? Leraren verlangen daarom dat binnen de school nadere afspraken worden gemaakt om professionele ruimte te scheppen ter bescherming van hun vertrouwensrelatie met de leerling, waar nodig zelfs tegen de belangen van de school (en van de ouders) in. Zo heeft de lerarenvakbond AOb als uitgangspunt geformuleerd: 'De leerkracht gaat zorgvuldig om met zijn leerlingen/studenten en [met] alles wat (...) in dossiers en registraties over hen wordt vastgelegd; vertrouwelijkheid en geheimhouding worden niet geschonden. De leraar zorgt voor een veilig werkklimaat (...).'⁴

Sommige beroepsorganisaties stellen een *eigen beroepscode* voor hun leden op om de vertrouwensrelatie met leerlingen/studenten te beschermen en binnen onderwijsinstellingen een apart professioneel statuut te bevechten. Bijvoorbeeld: 'De studieadviseur is verplicht tot geheimhouding van hetgeen hem of haar uit hoofde van zijn of haar functie over de student ter kennis komt. Doorbreking van de geheimhoudingsplicht zonder uitdrukkelijke toestemming van de student is alleen geoorloofd wanneer het in het belang van de student of anderen niet verantwoord is te zwijgen en dit in overeenstemming is met de op de studieadviseur rustende verantwoordelijkheid, voortvloeiend uit de zorg van een goede studieadviseur.'⁵

Als werknemers erin slagen hun professionele geheimhoudingsplicht te versterken en in de schoolgids of in het leerlingenstatuut vast te leggen, kunnen leerlingen of ouders aan de bel trekken wanneer hun rechten geschonden worden.

3. Wettelijke voorschriften. Leraren hebben geen beroepsgeheim en dus ook geen professioneel verschoningsrecht. Anders dan advocaten, artsen en psychologen kunnen zij in rechtszaken gedwongen worden tegen hun 'cliënt' te getuigen. Verder behoort het tot de burgerplicht van leraren en scholen leerlingen in geval van ernstige misdrijven bij Justitie aan te geven. Tevens hebben zij een meldingsplicht als zij vermoeden dat een leerling het slachtoffer is van kindermishandeling.

Aan de ander kant stelt de wetgever voorschriften aan leraren en scholen om de persoonlijke levenssfeer van leerlingen te eerbiedigen. Het gaat dan om garanties dat leerlinggegevens in administratiesystemen en dossiers uitsluitend verzameld en gebruikt worden voor het doel waarvoor ze bestemd zijn.

¹ <http://www.goeievraag.nl/vraag/maatschappij/onderwijs/leraren-geheimhoudingsplicht.484548> (27/1/2014)

² <http://www.psynip.nl/website-openbaar-documenten-nip-algemeen/beroepscode-voor-psychologen.pdf> (§ III.3.3).

³ <http://www.abvakabofnv.nl/3944/419044/202731/cao-vo-2011-2012.pdf> (§ 18.4).

⁴ <http://www.aob.nl/kixtart/modules/absolutenm/articlefiles/6218-modelprofessioneelstatuut.pdf> (2006, art. 7)

⁵ <http://www.lvsa.nl/> (Landelijke Vereniging van Studieadviseurs, Gedragscode art. 6)

4. Kwaadwillige beschadiging van reputatie. Volledigheidshalve moeten we hier ook nog een bepaling uit het Nederlandse Wetboek van Strafrecht noemen. Leraren en scholen mogen geen (ware of onware) informatie over leerlingen in omloop brengen als dat tot doel heeft hun reputatie te beschadigen.⁶ Dit misdrijf (smaad) behoort tot de klachtdelicten: er kan slechts vervolging worden ingesteld als het slachtoffer daarom vraagt.

5. Discussie. Hierboven heb ik getracht de Goeie Vraag te beantwoorden die in de introductie van dit blogbericht gesteld werd: leraren kunnen geen aanspraak maken op het professionele beroepsgeheim, maar ze zijn wel gebonden aan een arbeidsrechtelijk ambtsgeheim (1), aan de lokale bepalingen waarin dat ambtsgeheim gespecificeerd is (2), aan wettelijke bepalingen ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer (3), en aan strafrechtelijke verbodsbepalingen inzake smaad (4). Ik hoop dat ik met mijn antwoord niet te grote blunders heb gemaakt, want ik ben niet echt deskundig op dit gebied.

Ik heb mijn schamele wijsheid vooral vergaard met een google-exercitie. Zodoende kwam ik bij Vlaamse bronnen terecht.⁷ Daar is de geheimhoudingsplicht in het afgelopen decennium een hot topic geweest, vooral met betrekking tot hulp- en zorgverleners binnen het onderwijsbestel. Naar mijn indruk bekommert men zich in Nederland, vergeleken met Vlaanderen, veel minder om de geheimhoudingsplicht in het onderwijs, om de professionele grenzen die scholen en leraren daarbij in acht moeten nemen, en om de risico's van paternalistische bemoeizorg.

Wes Holleman
ethische kroniek 4-2-2014
<http://www.onderwijsethiek.nl>

---

⁶ <http://nl.wikipedia.org/wiki/Smaad>

⁷ http://www.ond.vlaanderen.be/clb/CLB-medewerker/AG_BG.htm (2007);
http://www.g-o.be/sites/portaal_nieuw/subsites/Onderwijsinfotheek/InfotheekGO/Attenderingen/Documents/kvl21808.pdf
(Klasse, oktober 2011, pp. 9-11);
<http://www.vlaamsehogescholenraad.be/documenten/KONieuwsActiviteiten/powerpoint%2020december%202013.pdf>
(2/12/2013).